College van Gedeputeerde Staten
statenbrief

Aan Provinciale Staten

DATUM	11/17/20	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	BDO	COMMISSIE	BEM
STELLER	Jan Kippers	TELEFOONNUMMER	06-40813391
DOCUMENTUM NUMMER	82198997	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk

Onderwerp Statenbrief:
Stand van zaken doorontwikkeling Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD)

Voorgestelde behandeling:
Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie
De RUD is bezig met een organisatorische doorontwikkeling in een goede en constructieve samenwerking met haar deelnemers. Deze doorontwikkeling moet leiden tot een uitvoeringsorganisatie die in staat is om naast de reguliere werkzaamheden ook een betere advisering aan haar leden te realiseren. Dit is een unaniem gedeelde wens van de deelnemers. De verwachting is dat het Algemeen Bestuur (AB) van de RUD in het eerste kwartaal 2021 hierover zal besluiten.
Door de effecten van deze doorontwikkeling en de uitgestelde invoering van de Omgevingswet met daarbij de effecten van de Covid-19 pandemie heeft de RUD met dermate grote onzekerheden te maken dat het AB van de RUD heeft besloten om geen (concept) kadernota 2022 uit te brengen. Deze wordt nu samengevoegd met de (concept) programmabegroting 2022. Op deze (concept) programmabegroting kan het college van Gedeputeerde Staten (GS) uiteraard zienswijzen indienen. Naar verwachting zal de programmabegroting in april 2021 verschijnen.
Als GS zijn wij verheugd dat de doorontwikkeling op een voortvarende manier, en in een goede samenwerking met al haar deelnemers, wordt opgepakt. Wij realiseren ons dat de keerzijde hiervan helaas is dat er geen concept kadernota 2022 is opgesteld. Deze keerzijde weegt echter niet op tegen de ingezette doorontwikkeling van de RUD die volledige steun heeft van GS.

Toelichting
Op 9 oktober 2019 verscheen het rapport ‘Toekomstverkenning RUD Utrecht’. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de provincie en de gemeente Utrecht, omdat zij niet op alle punten tevreden zijn met de geleverde dienstverlening door de RUD. Eind 2019 startte de RUD met een toekomstverkenning onder de naam Kleur bekennen. Hierin werd een viertal mogelijkheden geschetst voor de doorontwikkeling van de RUD. De deelnemers is gevraagd om een keuze te maken uit vier mogelijkheden. In 2020 wordt bekend dat de Omgevingswet met een jaar wordt uitgesteld en als gevolg van Covid-19 pandemie vinden er forse verschuivingen plaats in de werkzaamheden van de RUD. Medio 2020 wordt op initiatief van enkele deelnemers van de RUD, inclusief de provincie, een traject gestart waarin getracht wordt de verschillende ingezette sporen met elkaar te verbinden en mede vanuit de rol als eigenaar (- naast die van opdrachtgever -) actief mee te kunnen denken en werken aan een solide en gedragen toekomst voor de RUD. Inmiddels zijn alle deelnemers actief betrokken bij dit initiatief dat uitmondt in het programmaplan ‘Samen op weg’. Het programmaplan is in het AB van de RUD op 5 oktober 2020 besproken en de AB leden hebben hieraan hun goedkeuring gegeven. De RUD heeft dit initiatief volledig omarmt en participeert hierin volop. Begin 2021 zal een uitgewerkt programmaplan ‘Samen op weg’ aan het AB van de RUD worden aangeboden. Daarna zal, als het AB van de RUD daarmee instemt, overgegaan worden tot de implementatie. U zal daarover te zijner tijd nader worden geïnformeerd.

Onderstaand wordt meer gedetailleerd ingegaan op het bovenstaande.

Toekomstverkenning RUD Utrecht
Het in 2019 uitgebrachte rapport ‘Toekomstverkenning RUD Utrecht’ ontstond om dat er behoefte bestond bij de provincie en de gemeente Utrecht om de ervaren onvrede over de dienstverlening RUD om te zetten naar een constructief perspectief; een toekomstbeeld. De geconstateerde problemen waren dat de RUD niet in staat is om aan de uiteenlopende verwachtingen van de deelnemers te voldoen. Daarbij beschikt de RUD over onvoldoende competenties voor complexe (beleids)advisering. Als oorzaak wordt genoemd dat er geen gedeeld opdrachtgeverschap en eigenaarschap bestaat bij de deelnemers. Zij hebben verschillende perspectieven op de samenwerking. Als oplossingsrichtingen wordt aanbevolen om met de deelnemers het (open) gesprek aan te gaan over wat zij als taken willen onderbrengen bij de RUD en hoe de RUD vervolgens georganiseerd moet gaan worden. Dit uiteraard in relatie tot de kwaliteitseisen (zowel op inhoud als competenties) die je vervolgens stelt aan de RUD en welk budget daar dan bij hoort om dit allemaal te realiseren. Hierbij moet dan ook nog de vraag gesteld worden in hoeverre er verschillen mogen bestaan tussen de verschillende deelnemers voor wat betreft de afname van diensten. Het gaat daarbij ook sterk om de governance van de samenwerking. Deze gewenste discussie is op dat moment niet gevoerd omdat de RUD zelf gestart was met het proces Kleur bekennen.

Kleur bekennen
In de tweede helft van 2019 wordt aan de hand van vier ontwikkelscenario’s voor de RUD de deelnemers de keuzemogelijkheden voorgelegd. In de diverse consultaties die de RUD heeft gehad met de deelnemers wordt gekozen voor de variant waarin de RUD als een pragmatische uitvoeringspartner werkt met de focus op het boeken van resultaat. Met daarbij een helder verwachtingsmanagement aan de voorkant en een proactieve houding naar de opdrachtgever. Ofwel: Proactief meedenken en technisch adviseren. Dit gaat om pragmatisch meedenken over hoe initiatieven van de grond kunnen komen zonder dat dit ten koste gaat van het maatschappelijke belang. Een houding die ook in de nieuwe Omgevingswet wordt beschreven als ‘ja mits’ in plaats van ‘nee tenzij-principe’. Het controleren van regels blijft een basistaak maar de nadruk verschuift naar een meer adviserende rol. Deze variant wordt de TAU-variant genoemd; Technisch Adviserende Uitvoeringsdienst. Nadien is deze variant een eerste aanzet gemaakt voor een financiële vertaling. Door het uitstel van de Omgevingswet en de Covid-19 pandemie is dit proces op hold gezet en kwam de focus te liggen op de operationele zaken. Bovendien bleek dat de doorontwikkeling naar de TAU-variant meer gaat kosten als gevolg van de noodzakelijke instroom van nieuwe technische adviseurs; de ontwikkeling en doorstroom van de huidige functies en medewerkers en de groei in de formatie voor bestaande functies. Tenslotte ook de uitstroom van medewerkers die niet passen in een organisatie die zich wil ontwikkelen richting het gedachtegoed van de TAU-variant (en de Omgevingswet). Gezien de Covid-19 pandemie was het niet aannemelijk dat de deelnemers extra geld zouden willen alloceren voor de doorontwikkeling van de RUD.

Uitstel Omgevingswet (OW) en de Covid-19 pandemie
De RUD wil het uitstel van de OW met een jaar benutten om de zaken beter op orde te krijgen, vooral wat betreft de invoering van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Aanvankelijk zoekt de RUD de oplossing in het combineren van de doorontwikkeling van de organisatie en de invoering van de OW samen te voegen. Het einddoel moet immers op elkaar aansluiten. Een aantal deelnemers van de RUD vreest echter dat daarmee ook de doorontwikkeling van de RUD op een zijspoor beland en wil nadrukkelijk ook de eerdere analyses blijven betrekken bij de doorontwikkeling van de RUD. In een aantal ambtelijke sessies wordt uiteindelijk met alle deelnemers het programma ‘Samen op weg’ ontwikkeld. Dit programma wordt voorgelegd aan het AB op 5 oktober. Het AB besluit dit programma verder uit te werken.

Programma Samen op weg.
In de ambtelijke werkgroep die bestaat uit adviseurs van alle deelnemers wordt allereerst erkend dat er grote verschillen zijn tussen de deelnemers qua inwonersaantallen, uitdagingen, milieukundige aspecten (bedrijven) en expertise in de eigen organisatie; de provincie heeft per definitie andere taken. Dit betekent dat maatwerk mogelijk moet zijn en dat gedwongen winkelnering voorkomen moet worden. Vanuit het eigenaren perspectief worden daarbij wel een aantal randvoorwaarden gesteld: zoveel mogelijk de kracht van het collectief benutten; het moet niet duurder worden voor deelnemers die alleen het basistakenpakket afnemen. Het basispakket moet zoveel als mogelijk in de Producten- en dienstencatalogus (PDC) wordt opgenomen en uitgevoerd met de vaste formatie. Het programma Samen op weg moet zoveel mogelijk parallel lopen met de invoering van de Omgevingswet. En er moet een geborgde ambtelijke betrokkenheid zijn va de ontwikkeling naar de TAU-variant.

Het programma bestaat uit vier sporen: Omgevingswet & TAU competenties; TAU technisch advies (plustaken); Harmonisatie uitvoeringsbeleid en als vierde Governance. Voor elk spoor is een bestuurlijk opdrachtgever en een ambtelijk opdrachtnemer aangesteld. De RUD is elk spoor actief vertegenwoordigd. Eind dit jaar wordt het programmaplan inclusief een uitwerking van elk spoor aangeboden aan het AB. Het is dan de bedoeling dat de concretisering van de sporen in het eerste kwartaal 2021 plaatsvindt inclusief de financiële vertaling zodat deze kan worden meegenomen in de P&C cyclus van de deelnemers en de RUD. Door uitvoering van dit programma wordt ondersteund door het bureau Berenschot.

Met dit programma worden de diverse ontwikkelingen en uitgevoerde onderzoeken samengevoegd tot een samenhangend geheel. Het doel is om te komen tot een gedragen doorontwikkeling van de RUD waarbij de deelnemers zich betrokken weten en voelen. Zo gaan wij Samen op weg.

Hoewel het geen onderdeel is van dit programma, is gememoreerd dat de situatie van twee omgevingsdiensten en één veiligheidsregio nu nog wordt gedoogd. De fusie tussen de Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU) en RUD als één organisatie is daarbij een stip op de horizon. Er moet wel voor worden gezorgd dat de beide organisaties beter op elkaar afgestemd worden. De wens is daarbij dat de ODRU en RUD intensiever met elkaar samenwerken en gebruik maken van elkaars sterke kanten en kennis.

Financiële consequenties
Mede als gevolg van het bovenstaande programma en de effecten als gevolg van Covid-19 en de invoering van de Omgevingswet heeft het AB van de RUD op 1 oktober jl. besloten geen kadernota 2022 op te stellen maar deze samen te voegen met de programmabegroting 2022. De concept kadernota van RUD beschrijft alleen het tijdvak zoals genoemd (het jaar 2022). Hierbij is daarbij geen sprake van een meerjaren doorzicht. Het meerjarenperspectief schetst de RUD normaliter in de concept programmabegroting.

Dit betekent dus dat de kosten van die gepaard gaan met het ontwikkelen en de uitvoering van dit programma worden meegenomen in de Programmabegroting 2022 die in maart 2022 vastgesteld dient te worden. Op deze programmabegroting kan het college van gedeputeerde Staten zienswijzen indienen.

Vervolgprocedure / voortgang
Na vaststelling van het Programmaplan Samen op weg zult u worden geïnformeerd over de implementatie van de vier sporen uit dit programma door middel van een statenbrief.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter, mr. J.H. Oosters	Secretaris, mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen